

Дейнека Ю. В.

студент.

Науковий керівник - Рудницька Н. Ю.,

канд. пед. наук, доцент.

Житомирський державний університет імені Івана Франка,

м. Житомир.

ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Проблема розвитку творчих і креативних здібностей дітей є надзвичайно важливою в сучасному світі. В умовах Нової української школи акцент на креативному мисленні значно посилюється, адже воно відкриває можливості для постановки нових завдань, здійснення відкриттів і створення інноваційних рішень. Актуальність дослідження цієї теми обумовлена необхідністю формування в учнів здатності генерувати унікальні ідеї, приймати нестандартні рішення та шукати оригінальні відповіді на важливі питання.

Сучасний навчальний процес вимагає такої організації, яка б сприяла індивідуальному та креативному розвитку кожного учня, впровадженню інноваційних освітніх програм і реалізації принципів гуманістичного підходу до дітей. Ігрові технології як засоби активного навчання перетворюють процес пізнання на приємну та водночас ефективну діяльність. Комплексне застосування ігрових вправ, спрямованих на розвиток творчого та креативного потенціалу учнів, дозволяє досягти значних результатів у реалізації освітніх цілей.

Питання розвитку креативного мислення досліджували такі українські науковці, як О. Антонова, Дж. Гілфорд, В. Павленко, Т. Позняк, О. Смалько, Л. Ткаченко, В. Черноус та інші.

Українське суспільство та економіка: оцінка та перспективи розвитку

Дослідники Л. Дабіжа, Н. Комарівська та Л. Любчак зазначають, що розвиток креативної та творчої діяльності учнів визначається такими критеріями: використання новаторських підходів до розв'язання навчальних завдань, інтеграція теоретичних знань і практичних навичок у навчальній діяльності, а також здатність демонструвати гнучкість і знаходити оптимальні рішення у нестандартних ситуаціях [1, с. 271]

В. Павленко підкреслює, що креативність є загальною характеристикою особистості, яка проявляється у здатності до вирішення нестандартних задач. Ця властивість особистості розкривається на високому рівні лише за умови сприятливого середовища і може реалізовуватися у різних сферах діяльності людини протягом усього її життя [5, с. 126].

Метою статті є аналіз ігрових технологій як ефективного засобу формування креативного мислення в учнів початкової школи на уроках математики.

Розвиток креативного мислення є важливою складовою, визначеною Державним стандартом початкової освіти. У ньому чітко окреслено види діяльності, якими має оволодіти молодший школяр. Це завдання є одним із ключових у реалізації концепції Нової української школи. Початкова школа відіграє вирішальну роль у формуванні креативності, оскільки саме на цьому етапі пріоритет надається самостійності мислення учнів і здатності до нестандартних підходів. [4]

Сучасні освітні технології пропонують широкий спектр методик, спрямованих на розвиток креативної особистості. Дослідження підтверджують, що використання ігрових методів у навчальному процесі сприяє підвищенню зацікавленості учнів, їхньої активності та креативності. Учні, які працюють із відкритими задачами та інтерактивними завданнями, демонструють більшу гнучкість у мисленні, вміння критично оцінювати проблеми та здатність ефективно працювати в команді. Такі методи допомагають формувати навички аналізу, синтезу та пошуку нестандартних рішень, що є основою креативного підходу до навчання.

Українське суспільство та економіка: оцінка та перспективи розвитку

Особливе значення має розвиток творчої уяви через виконання геометричних вправ, логічних задач і задач із багатьма варіантами розв'язку. Зокрема, геометричні задачі дозволяють школярам уявляти просторові об'єкти, знаходити закономірності та встановлювати зв'язки між елементами. Логічні завдання, у свою чергу, розвивають уміння обгрунтовувати вибір оптимального рішення.

До цього варто додати, що ігрові технології також сприяють розвитку емоційної сфери учнів, оскільки створюють позитивне середовище для навчання. Такий підхід допомагає знизити рівень тривожності та сприяє кращому засвоєнню матеріалу. За результатами досліджень, комплексне використання ігрових методик підвищує не лише успішність, а й рівень задоволення навчанням, мотивуючи дітей до подальшого пізнання.

Наведемо кілька прикладів ігрових технологій, які доцільно застосовувати на уроках математики для формування креативного мислення учнів початкової школи:

1. Дидактичні ігри (“Математичне лото”, “Знайди помилку”, “Математичний лабіринт” та ін.)

2. Ігрові цифрові платформи (наприклад, Kahoot, Quizziz, Math Playgroud тощо)

3. Сюжетно-рольові ігри - дають змогу вирішувати задачі пов'язані з реальним життям та шукати нетрадиційні підходи до вирішення.

4. Математичні квести - дозволяють інтегрувати математичні задачі у сюжетну лінію, що стимулює цікавість та активізує увагу.

5. Відкриті задачі - пропонуються проблеми з кількома варіантами розв'язку, що розвиває здатність до нестандартного мислення.

Н. Листопад зазначає, що на уроках математики популярною є гра "Магазин", яку доцільно використовувати під час вивчення дій додавання й віднімання, множення й ділення в різних числових концентрах [3, с. 3]

Українське суспільство та економіка: оцінка та перспективи розвитку

На нашу думку, формування креативного мислення в учнів початкової школи засобами ігрових технологій дозволяє поєднувати засвоєння базових знань з розвитком творчих здібностей, самостійності та інтересу до навчання. Такий підхід забезпечує успішну інтеграцію математики в загальний розвиток учнів, сприяючи їхній готовності до вирішення проблем у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Бамбура А. Розвиток креативності учнів початкової школи. *Наукові перспективи та методичні інновації в розвитку початкової освіти*: збірник матеріалів І Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (м. Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 18 квітня 2024 р.) / редкол.: Н. Олійник, В. Імбер, Н. Казьмірчук, Г. Кіт, Н. Комарівська, Л. Любчак, Н. Стахова, Ю. Бондар; за заг. ред. Н. Олійник. Вінниця, 2024. Вип. 1. С. 270-273.
2. Войтенко І. Романенко Л. Формування креативного мислення молодших школярів на уроках математики як наукова проблема. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції “Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку”*: зб. наук. праць. Переяслав Хмельницький, 2019. Вип. 49. С. 70-73
3. Листопад Н. Ігрові технології формування в учнів початкової школи умінь роботи з даними.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722863/1/%D0%86%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%96%20%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%B3%D1%96%D1%97.pdf> (дата звернення 04.12.2024)
4. Нова українська школа: як зробити навчання математики цікавим та продуктивним. URL: <https://nus.org.ua/view/yak-zrobyty-navchannya-matematyky-tsikavym-i-produktyvnym/> (дата звернення: 03.12.2024)
5. Павленко В. Креативність: сутнісна характеристика поняття. *Креативна педагогіка: наук.-метод. журнал*. Житомир, 2016. Вип. 11. С.120–131.